

دانشگاه فردوسی مشهد
مرکز مشاوره و توانمندسازی دانشجویان

طرح حقوق و تکالیف شهروندی دانشجویان در دانشگاه

کارفرما: مرکز مشاوره و توانمندسازی دانشجویان دانشگاه فردوسی مشهد

مجری: واحد توانمندسازی

مقدمه :

آگاهی بخشی به حقوق دانشجویان در دانشگاه مقدمه‌ای برای ارتقاء جامعه ای ایمن، سالم، دانشجوی محور است. دانشگاه تلاش می کند تا فضایی ایجاد کند که دانشجویان بتوانند در آن به تحقیق دانشگاهی و زندگی بپردازند. آموزش حقوق و تکالیف دانشجویی با هدف ارتقاء مسئولیت شخصی و پاسخگویی در دانشجویان برای ایجاد نگاهی که در آن تأثیر اقدامات خود بر خود، سایر دانشجویان و حتی جامعه را پشتیبانی می کند. توانمندسازی دانشجویان با هدف رسیدگی به هر تعارض به روش ایمن، محترمانه و آگاهانه از نظر اجتماعی است. آموزش دانشجویان در زمینه حقوق و تکالیف دانشجویی ضمن تعادل بخشیدن به نیاز های جامعه ایران و افزایش خود آگاهی بیشتر جامعه دانشجویی امری ضروری می باشد.

در همین راستا، در این طرح در جهت دست یابی به اهداف فوق به سه گام ذیل اشاره می شود:

- ۱- تنظیم و طراحی طرح حقوق و تکالیف دانشجویی در فضای دانشگاه بر اساس اسناد و مطالعات پیشین
- ۲- تشکیل کمیته تخصصی جهت نظارت بر محتوا و اجرا
- ۳- آموزش و فرهنگ سازی حقوق و تکالیف دانشجویی با ابزارهای متنوع آموزشی

۱- حق حفظ حریم (حوزه یا فضا) خصوصی افراد

- یک دانشجو حق حفظ حریم شخصی خود را دارد، مگر در مواردی که در قانون پیش بینی شده است ، و هرگونه نقض این حریم خصوصی توسط دانشجویان و مقامات دانشگاه قابل پیگرد قانونی خواهد بود. (ماده ۲۲ و ۲۵ قانون اساسی، (مواد ۴ و ۱۵۰ قانون آیین دادرسی کیفری مصوب ۱۳۹۲) (قانون نحوه مجازات اشخاصی که در امور سمعی و بصری فعالیت غیرمجاز می کنند - مصوب ۱۳۸۶) (مواد ۱۳ و ۱۴ قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات مصوب ۱۳۸۸) (ماده ۵ قانون حمایت از آمران به معروف - مصوب ۱۳۹۴) (بند ۱ سیاست های کلی امنیت فضای تولید و تبادل اطلاعات و ارتباطات مصوب ۱۳۸۹)
- تعرض به حیثیت و جان و مال مردم و تفتیش عقاید ممنوع است. (اصل ۲۲.ق.۱. (ماده ۲.م.ح.د.))
- هرگونه تفتیش، گردآوری، پردازش، به کارگیری و افشای نامه ها اعم از الکترونیکی و غیرالکترونیکی، اطلاعات و داده های شخصی (عکس، فیلم، چت خصوصی) و نیز سایر مراسلات پستی و ارتباطات از راه دور نظیر ارتباطات تلفنی، نامبر، بیسیم و ارتباطات اینترنتی خصوصی و مانند اینها ممنوع است مگر به موجب قانون. (ماده ۲۵.ق.۱.) (ماده ۳۷. م.ح.ش.) (ماده ۷۳۰ قانون مجازات اسلامی) (ماده ۳۵ م.ح.ش) (ماده ۶۴۰ کتاب پنجم قانون مجازات اسلامی (مواد یک، ۲، ۱۶ و ۱۷ قانون مجازات جرایم رایانه ای)،
- حق شکایت از کارکنان و اعضای شورای انضباطی در صورت تجسس و افشای اطلاعات انضباطی دانشجویان (ماده ۵۹. م.ح.د.) (ماده ۳۹. م.ح.ش.) (اصل ۲۵ قانون اساسی)، (مواد ۱۳ و ۱۴ قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات مصوب ۱۳۸۸)
- حق حفظ اسرار دانشجوی متخلف از سوی اعضای شورای انضباطی و کارکنان. (ماده ۲۵ قانون اساسی)، (مواد ۱۳ و ۱۴ قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات مصوب ۱۳۸۸) (ماده ۵۵. م.ح.د.) (ماده ۶۴۸ قانون مجازات اسلامی)

۲- حق برخورداری از حقوق برابر و منع تبعیضات ناروا

- کلیه دانشجویان در هر مقطع تحصیلی، در برابر آیین نامه و شیوه نامه برابرند. هرگونه تبعیض بر مبنای جنسیت، نژاد، زبان، قومیت، مذهب، تابعیت و امثال آن ممنوع است. شوراهای انضباطی در فرایند تصمیم گیری باید بی طرفی را رعایت کنند صدور رای بر اساس ملاحظات سیاسی یا حزبی یا هرگونه موضوع غیرمرتبط به تخلف مورد بررسی، ممنوع است (بند نهم ماده ۳ ق.ا)، (ماده ۱۹ ق.ا)، (ماده ۲۰ ق.ا)، (ماده ۵۱، بند ب، م.ح.د)

۳- حق داد خواهی (شکایت)

- دادخواهی حق مسلم هر فرد است و هرکس می تواند برای دادخواهی به دادگاه های صالح مراجعه کند. (ماده ۳۴ ق.ا) (قانون آیین دادرسی کیفری- مصوب ۱۳۹۲) (قانون آیین دادرسی دادگاه های عمومی و انقلاب در امور مدنی مصوب ۱۳۷۹) (قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری - مصوب ۱۳۹۲) (قانون تشکیل سازمان بازرسی کل کشور مصوب ۱۳۶۰)، (قانون رسیدگی به تخلفات اداری- مصوب ۱۳۷۲) (قانون شوراهای حل اختلاف مصوب ۱۳۸۷ و اصلاحی ۱۳۹۴)

۴- حق برخورداری از دادرسی عادلانه

- هیچ عملی تخلف نیست، مگر به صراحت قوانین و مقررات لازم الاجرا (ماده ۲ قانون مجازات اسلامی)
- حکم به مجازات و اجراء آن باید تنها از طریق دادگاه صالح و به موجب قانون باشد. (ماده ۳۶ ق.ا) اصول سی و هفتم و یکصد و شصت و هفتم قانون اساسی، ماده ۴ قانون آیین دادرسی کیفری - مصوب ۱۳۹۲- بند ۲ ماده واحده قانون احترام به آزادی های مشروع و حفظ حقوق شهروندی - مصوب ۱۳۸۳.
- **حق رسیدگی به تخلفات دانشجویی در شوراهای انضباطی** (دانشگاه و یا وزارت علوم) می باشد و هیچ مرجع دیگری حق دخالت را ندارد (ماده ۱ آیین نامه انضباطی دانشجو) (تبصره ۸ ماده ۴ شیوه نامه انضباطی و ماده ۲۱ آیین نامه انضباطی)
- **حق اطلاع از اتهام یا تفهیم اتهام به دانشجو** به صورت شفاف و دعوت کتبی جهت حضور (ماده ۴۶.م.ح.د)
- **حق انتخاب وکیل** در همه دادگاه ها طرفین دعوی حق دارند برای خود وکیل انتخاب نمایند و اگر توانایی انتخاب وکیل را نداشته باشند باید برای آنها امکانات تعیین وکیل فراهم گردد. (اصل ۳۵ ق.ا) (مصوبه مجمع تشخیص مصلحت نظام در خصوص انتخاب وکیل توسط اصحاب دعوی مصوب ۱۳۷۰) (بند ۳ قانون احترام به آزادی های مشروع و حفظ حقوق شهروندی مصوب ۱۳۸۳) (ماده ۴۸ قانون آیین دادرسی کیفری مصوب ۱۳۹۲).
- **حق برخورداری از اصل برائت:** اصل، برائت است و هیچ کس از نظر قانون مجرم شناخته نمی شود، مگر این که جرم او در دادگاه صالح ثابت گردد. (ماده ۲۷ ق.ا)
- **حق دفاع:** دانشجو حق دارد در برابر اتهام از خود دفاع کند. (ماده ۳ و ۳۳ ق.ا) (مواد ۵ و ۵۲ قانون آیین دادرسی کیفری مصوب ۱۳۹۲) (ماده ۵ آیین نامه انضباطی) (ماده ۳۵۱ قانون آیین دادرسی کیفری)

- **حق استماع دفاعیه:** حضور دانشجو در جلسه شورای انضباطی و به گوش رساندن دفاع از خود در برابر اتهام وارد شده (بند ت ماده ۳۵۹ قانون آیین دادرسی کیفری) (ماده ۷ آیین نامه انضباطی دانشجویان)
- **حق اطلاع از حکم:** ابلاغ حکم به دانشجو به صورت کتبی (ماده ۳۲ ق.ا) (ماده ۵۰ م.ح.د) (ماده ۵۲ قانون آیین دادرسی کیفری - مصوب ۱۳۹۲)
- **حق برخورداری از رسیدگی سریع و منصفانه** (ماده ۸ و ۹ آیین نامه انضباطی)
- **حق تجدیدنظرخواهی :** دانشجو در حکم صادره شده از سوی شورای انضباطی در موعد مقرر (ده روز الی یک ماه بر حسب نوع حکم) میتواند درخواست تجدید نظر داشته باشد. (قانون آیین دادرسی کیفری مصوب ۱۳۹۲) (قانون آیین دادرسی دادگاه‌های عمومی و انقلاب در امور مدنی مصوب ۱۳۷۹) (قانون تخلفات اداری - مصوب ۱۳۷۲) (بند الف ماده ۸ آیین نامه انضباطی دانشجویان (مصوب ۱۳۷۴ ، شورای عالی انقلاب فرهنگی) (بخش چهارم شیوه نامه به اصل این حق و ترتیبات اجرایی آن پرداخته است. احکام تجدیدنظر نمی توانند احکام اولیه را تشدید کنند و در صورت کشف دلیل جدید باید پرونده را به اعاده تا پس از اتخاذ تصمیم جدید، مجدداً به دانشجو حق اعتراض داده شود.
- **حق رسیدگی دومرحله ای در شورای انضباطی مرکزی** (صدور تنبیه هایی که ناظر بر محرومیت سه ترم تحصیلی (و بالاتر) است. (ماده ۵۳ م.ح.د)
- **حق درخواست تعلیق و تخفیف** تنبیه صادره شده از سوی شورای انضباطی با موافقت شورای انضباطی (ماده ۵۷ م.ح.د) (ماده ۵۴ قانون مجازات اسلامی مصوب سال ۱۳۹۲) (تبصره ۸ بند ب ماده ۷ آیین نامه انضباطی دانشجویان مصوب ۱۳۷۴ ، شورای عالی انقلاب فرهنگی) (مواد ۶ ، ۲۲ و ۲۳ و تبصره ۲ ماده ۱ شیوه نامه اجرایی انضباطی دانشجویان مصوب ۱۳۸۸ وزارت علوم، تحقیقات و فن آوری) (ماده ۶ شیوه نامه اجرایی انضباطی دانشجویان مصوب ۱۳۸۸ وزارت علوم، تحقیقات و فن آوری)
- **حق امحای سوابق انضباطی** دانشجو حق دارد در حین تحصیل یا پس از فارغ التحصیلی، تقاضا کند سوابق انضباطی اش امحا شود. در صورت موافقت شورای انضباطی دانشگاه و شورای انضباطی مرکزی وزارت علوم با توجه به نوع تنبیه (ماده ۲۵ شیوه نامه اجرایی انضباطی دانشجویان مصوب ۱۳۸۸ ، وزارت علوم، تحقیقات و فن آوری) نکته ۱. نمره ۲۵ صدم ثقل در امتحان قابل امحا نیست این مرحله ممکن است در آینده شغلی فرد تاثیر گذار باشد نکته ۲. امحای اثر تنبیه های قطعی برای تخلفات انضباطی دارای بعد مجرمانه، که با صدور حکم قضایی اثبات شده باشد، در پایان تحصیلات مقدور نیست. (ماده ۵۸ م.ح.د)

۵- حق آزادی بیان در دانشگاه

- جوامع علمی، حوزوی و دانشگاهی از آزادی و استقلال علمی برخوردارند، استادان، طلاب و دانشجویان در اظهار نظر آزادند و آنها را نمی توان به صرف داشتن یا ابراز عقیده در محیط های علمی مورد تعرض و مؤاخذه قرارداد یا از تدریس و تحصیل محروم کرد. (ماده ۱۰۶ م.ح.ش)
- **حق فعالیت مطبوعاتی سیاسی :** نشریات دانشگاهی از کلیه حقوق مصرح در قانون مطبوعات جمهوری اسلامی برخوردارند و در انتشار مطالب و تصاویر جز در موارد اخلاص به مبانی و احکام اسلام و حقوق عمومی و خصوصی مطابق ماده ۶ قانون مطبوعات ، آزاد هستند. (ماده ۲۴ ق.ا) (ماده ۳۶ م.ح.د)

- **حق شرکت در کرسی های آزاداندیشی** (در قالب کرسی مناظره، کرسی نقد و نظر، کرسی پرسش و پاسخ شبهات) خانه ملی گفتگوی و اشاره کرد. (ماده ۳۷.م.ح.د.)
- **حق عضویت و فعالیت در تشکل های اسلامی دانشگاهیان** مانند بسیج دانشجویی، انجمن اسلامی دانشجویان، جنبش عدالتخواه دانشجویی، انجمن اسلامی دانشجویان مستقل و جامعه اسلامی دانشجویان. تشکل ها به منظور تحقق اهداف خود می توانند در چهارچوب قوانین و مقررات به برگزاری سخنرانی، تجمع، راهپیمایی، میزگرد، تربیون آزاد، نصب تابلوها، انتشار نشریه و راه اندازی هر نوع پایگاه اطلاع رسانی اقدام کنند. (ماده ۲۶ ق.ا) (ماده ۳۴ م.ح.د.)
- **حق تأسیس تشکل های اسلامی و اتحادیه تشکل های اسلامی دانشگاهیان:** هر نوع فعالیت سیاسی، فرهنگی و اجتماعی تشکل های اسلامی در حدود اساسنامه تشکل در داخل دانشگاه و در چارچوب ضوابط و مقررات دانشگاه و این آیین نامه و سایر قوانین موضوعه کشور مجاز است (ماده ۲۷ ق.ا) (ماده ۲ آیین نامه تشکل های اسلامی دانشگاهیان مصوبه جلسه ۴۴۸ شورای عالی انقلاب فرهنگی مورخ ۱۳۷۸/۶/۹)
- **حق انتقاد و مطالبه گری:** دانشجویان حق دارند از عملکرد مسئولان دانشگاه و سیاست ها و رویه های کشور انتقاد کنند و نقد خود را از مسیرهای قانونی از جمله نشریات دانشجویی، شورای صنفی و رفاهی و تشکل های اسلامی بیان کنند. (بند ۳ ماده ۱۱ دستورالعمل اجرایی نشریات.)

۶- **حق برخورداری از سطح زندگی مناسب** (بیمه درمانی، خوابگاه، وام دانشجویی، برخورداری از فضاها و امکانات ورزشی)

- **حق برخورداری از وام تحصیلی:** هر دانشجو می تواند در صورت برخورداری از شرایط لازم از وام های تحصیلی صندوق رفاه دانشجویان بهره مند شود. (مواد ۲۷ تا ۲ فصل سوم آیین نامه استفاده از وام) (دستورالعمل تسهیلات رفاهی) (قانون صندوق رفاه ۱۳۷۱ اسفند)
- نکته: تسلیم اصل مدرک تحصیلی و ریز نمرات استفاده کنندگان از کمک یا وام فقط بعد از استرداد کلی بدهی و انجام تعهدات قانونی دیگر امکان پذیر است (ماده ۱۶ اساسنامه صندوق رفاه دانشجویان مصوبه ۱۳۷۳ / ۱۰ / ۴ هیات وزیران)
- **حق بیمه درمانی** دانشجویان حق دارند، مطابق ضوابط، از بیمه خدمات درمانی در طول دوره تحصیل بهره مند شوند. (آیین نامه اجرایی بند ماده ۲۳ قانون بیمه همگانی خدمات درمانی مصوب هیأت وزیران)
- **حق برخورداری از فضاها و امکانات ورزشی** دانشجویان حق دارند، طبق نظام نامه توسعه ورزش همگانی از سرانه فضای ورزشی و امکانات ورزشی مناسب بهره مند شوند. (ماده ۳۲. م.ح.دانشجویی)
- **حق برخورداری از خوابگاه:** هر دانشجو حق دارد، در چارچوب آیین نامه خوابگاه ها، در طول دوره تحصیل خود در خوابگاه دانشجویی اقامت داشته باشد. دانشگاه هایی که امکان واگذاری خوابگاه را به همه یا برخی دانشجویان (دوره های شبانه و ...) ندارند، می بایست این موضوع را در دفترچه کنکور اعلام کنند. (ماده ۳۱ م.ح.د.)

- دانشجویان حق دارند در چارچوب قوانین و مقررات شورای صنفی و رفاهی داشته باشند. (آیین نامه شورای صنفی و دستورالعمل شورای صنف)

۷- حق اداره شایسته و حسن تدبیر

- حق شهروندان است که چنانچه تصمیمات نهادهای اداری و یا کارکنان را خلاف قوانین و مقررات بدانند، از طریق مراجعه به مراجع اداری و قضائی صالح، تقاضای احقاق حق کنند. (ماده ۲۱.ح.شهروندی) (حقوق شهروندی در نظام اداری مصوبه شماره ۱۱۲۷۱۲۸ مورخ ۱۳۹۵/۱۲/۲۸ شورای عالی اداری)
- حق آگاهی به موقع از تصمیمات و فرآیندهای اداری : در دسترسی به اطلاعات مورد نیاز دانشگاه باید اطلاع رسانی لازم و کافی را در مواقع لزوم انجام دهد لذا دانشجویان باید همواره درگاههای معرفی شده از دانشگاه را مرتباً رصد نمایند تا حقی از ایشان ضایع نگردد. (ماده ۲۲.ح.شهروندی)

۸- حق تضمین امنیت در محیط دانشگاه (دانشجویان دختر)

- دانشگاه باید مکانی امن برای استادان و دانشجویان باشد. مسئولان دانشگاه باید برای تضمین امنیت دانشجویان اهتمام جدی ورزند. (ماده ۱۰۷.ح.شهروندی) دولت موظف است حقوق زن را در تمام جهات با رعایت موازین اسلامی تضمین نماید و زمینه‌های مساعد برای رشد شخصیت زن و احیای حقوق مادی و معنوی او را فراهم سازد. (بنداول اصل ۲۱.ق.ا.)
- هرگونه درخواست یا پیشنهاد برقراری رابطه نامشروع با بانوان جرم محسوب می‌شود و مرتکب به یکی از مجازات‌های تعزیری درجه شش محکوم می‌شود. (ماده ۴۵. لایحه صیانت، کرامت و تأمین امنیت بانوان در برابر خشونت)
- هر کس در اماکن عمومی یا معابر متعرض یا مزاحم بانوان بشود یا با الفاظ و حرکات مخالف شؤن و حیثیت به آنان توهین نماید به حبس و شلاق درجه شش محکوم می‌شود. (ماده ۴۰. لایحه صیانت، کرامت و تأمین امنیت بانوان در برابر خشونت)
- هرگاه مردی با ارسال پیام‌های نامتعارف به وسیله سامانه‌های مخابراتی، فضای مجازی یا هر وسیله دیگری موجب آزار روحی یا روانی زنی شود به جزای نقدی درجه هفت محکوم می‌شود و در صورتی که پیام‌های ارسالی مستهجن باشد یا بعد از درخواست زن به عدم ارسال پیام مجدداً پیام دهد، به جزای نقدی درجه شش و در صورت تکرار به شلاق درجه شش محکوم می‌شود. (ماده ۴۱. لایحه صیانت، کرامت و تأمین امنیت بانوان در برابر خشونت)
- هرگاه کسی زنی را به قتل یا ضررهای جسمی، عرضی، مالی یا افشای سر تهدید نماید، در صورتی که در مقابل تهدید مالی درخواست کرده یا از وی درخواست رابطه نامشروع داشته باشد، به یکی از مجازات‌های درجه شش و در غیر این صورت به یکی از مجازات‌های درجه هفت محکوم می‌شود. (ماده ۴۲. لایحه صیانت، کرامت و تأمین امنیت بانوان در برابر خشونت)

۸- حق آموزشی

- دولت جمهوری اسلامی ایران موظف است همه امکانات خود را برای تسهیل و تعمیم آموزش عالی به کار گیرد. (ماده ۱.م.ح.د)

الف: حق ورود به تحصیل:

- همه افراد در صورت دارا بودن شرایط عمومی که شامل - اعتقاد به اسلام یا یکی از ادیان (کلیمی، مسیحی و زرتشتی) در قانون اساسی - نداشتن عناد با نظام جمهوری اسلامی ایران - عدم احراز فساد اخلاقی ، ورود به آموزش عالی برابر از حق ورود به تحصیل برخوردارند. (ماده ۳ آیین نامه آموزشی کاردانی و کارشناسی)
- **حق برخورداری از فرصت های برابر آموزشی در دوره تحصیلات تکمیلی:** همه داوطلبان ورود به تحصیلات تکمیلی و تخصصی، حق دارند از فرصت های یکسان آموزشی برخوردار باشند و هر نوع سهمیه بندی جز در مواردی که در قانون برقراری عدالت آموزشی آمده، ممنوع است. (ماده ۱۵.م.ح.دانشجویی)

ب : حق ادامه تحصیل :

- مؤسسه (دانشگاه یا موسسات آموزش عالی) اجازه ندارد دانشجوی را از ادامه تحصیل منع کند، مگر به دلایل تحصیلی (در چارچوب آیین نامه های آموزشی مانند مشروطی یا سنوات غیر مجاز) یا به دلایل انضباطی (در چارچوب آیین نامه و شیوه نامه های انضباطی)

• حق انتخاب واحد :

دانشجو می تواند در دوره های کاردانی و کارشناسی هر نیم سال حداقل ۱۴ و حداکثر ۲۰ واحد درسی انتخاب نماید . در صورتی که دانشجو برای فراغت از تحصیل فقط دو درس نظری باقی مانده داشته باشد، می تواند آن دو درس را به صورت معرفی به استاد بگذراند . (طبق ماده ۲ و تبصره های ماده ۱ آیین نامه کاردانی و کارشناسی) در دوره کارشناسی ارشد، دانشجو می تواند در هر نیم سال حداقل ۸ و حداکثر ۱۲ واحد انتخاب کند. (ماده ۷ آیین نامه کارشناسی ارشد)

تعداد واحدهای درسی دوره دکتری تخصصی و ۶ واحد است که از این تعداد ۱۲ تا ۱۸ واحد آموزشی و ۱۸ تا ۲۴ واحد پژوهش پژوهشی است که در برنامه درسی هر رشته تحصیلی لحاظ می شود دانشجو در هر نیمسال تحصیلی لازم است حداقل ۶ و گسترده واحد درسی انتخاب کند چنانچه نمره قبولی در هر درس ۱۴ از ۲۰ میانگین کل قابل قبول پس از گذراندن تمامی واحدهای آموزشی ۱۶ از ۲۰ است. آموزش رایگان برای هر دانشجو در دوره تحصیلی دکتری تخصصی صرفاً یک بار امکان پذیر از تحصیل در دوره دکتری تخصصی به صورت تمام وقت است همچنین تحصیل همزمان دانشجو در این دوره در همان دوره با سایر دوره های تحصیلی ممنوع است. (آیین نامه آموزشی دوره دکتری تخصصی phd مصوبه جلسه ۸۷۱ مورخ ۱۳۹۴/۱۱/۲۴)

- **حق برخورداری از ارزشیابی عادلانه و اعتراض به نمره:** مدرس هر درس موظف است گزارش نمره ارزیابی نهایی درس دانشجویان را ظرف مدت ده روز از تاریخ برگزاری امتحان نیم سال آن درس به اداره آموزش دانشکده یا واحد مربوط اعلام نماید. دانشجویی که تقاضای تجدید نظر به نمره ارزیابی درسی داشته باشد، می

تواند ظرف مدت یک هفته از تاریخ اعلام نمره، تقاضای تجدید نمره کتبی خود را به اداره آموزش دانشکده یا واحد مربوط تسلیم کند. (تبصره های ۱،۲،۴ و ماده ۱۷ آیین نامه کاردانی و کارشناسی)

مدرس هر درس نیز موظف است، ظرف مدت یک هفته از تاریخ دریافت تقاضای تجدید نمر دانشجویان، به اعتراضات رسیدگی و اشتباهات احتمالی را برطرف و نمره قطعی را به اداره آموزش دانشکده یا واحد مربوط اعلام کند .

نمره درس پس از «قطعی شدن غیرقابل تغییر است

- **حق فرصت جبران درنمره و پایان نامه:** نظام آموزش عالی برای دانشجویانی که نتوانسته اند به حد نصاب ارزشیابی (در آزمون ها یا پایان نامه) دست یابند، فرصت دانشجویی، جبران قائل است.

در دوره کاردانی و کارشناسی که در یک یا چند درس نمره قبولی کسب نکند، چنانچه درنیم سال های بعدی دروس فوق را با حداقل نمره ۲ بگذراند، نمره قبلی از کارنامه دانشجو حذف می شود و در معدل نیم سال فوق و کل محاسبه نخواهد شد .

در دوره کارشناسی ارشد و دکتری نیز، در صورتی که پایان نامه دانشجو از نظر هیأت داوران قابل قبول نباشد، دانشجو می تواند در چهارچوب مقررات آیین نامه، پایان نامه خود را تکمیل و دوباره از آن دفاع کند. (ماده ۱۱ آیین نامه کارشناسی ارشد و ماده ۹ آیین نامه دکتری)

- **حق درخواست تمدید سنوات:** در صورتی که دانشجو در طول دوره تحصیلی تعیین شده درآیین نامه های آموزشی قادر به اتمام درس خود نباشد، می تواند برای تمدید سنوات اقدام کند .این حق منوط به موافقت مراجع ذی صلاح است. (ماده ۲ آیین نامه کارشناسی ارشد و ماده ۲۲ آیین نامه دکتری)

- **حق انتخاب استاد راهنما و موضوع پایان نامه:** دانشجو حق دارد استاد راهنما را به گروه آموزشی پیشنهاد دهد و نهایی شدن این پیشنهاد، منوط به موافقت استاد راهنما و تصویب گروه آموزشی خواهد بود. (در چارپوب ماده ۲۲ آیین نامه کارشناسی ارشد و ماده آیین نامه دکتر)

استاد راهنما می تواند از داخل یا خارج از مؤسسه باشد همچنین دانشجو جهت دارد موضوع پایان نامه را با هماهنگی استاد راهنما انتخاب کند و به شورای تحصیلات تکمیلی پیشنهاد دهد. تصویب آن بر عهده شورا خواهد بود. (ماده ۲۰.م.ج.دا)

- **حق مرخصی:** دانشجو می تواند در صورت موافقت مؤسسه، در دوره کاردانی و کارشناسی ناپیوسته یک نیم سال و در دوره کارشناسی پیوسته دو نیم سال از مرخصی تحصیلی استفاده نماید . مرخصی زایمان و مرخصی استعلاجی (به تشخیص پزشک معتمد مؤسسه) دو نیم سال تحصیلی و بدون احتساب در سنوات است (ماده ۱۲ آیین نامه کاردانی و کارشناسی)

دانشجوی دوره کارشناسی ارشد در هر سه شیوه (آموزشی، پژوهشی و آموزشی - پژوهشی) می تواند حداکثر یک نیم سال از مرخصی تحصیلی استفاده کند، که جزء سنوات تحصیلی دانشجو به حساب می آید. (ماده ۲۴.م.ج.د)

- **حق تغییر رشته و گرایش:** دانشجویان دوره های کاردانی و کارشناسی پیوسته با داشتن برخی از شرایط ، فقط برای یک بار در طول دوره تحصیل می توانند از یک رشته یا گرایش به رشته یا گرایش دیگر تحصیلی در آن گروه آزمایشی یا در گروه آزمایشی دیگر و در همان مؤسسه، تغییر رشته یا گرایش دهند. (ماده ۱ آیین نامه کاردانی و کارشناسی)
- تغییر رشته در دوره کارشناسی ارشد ممنوع است. (ماده ۱۶ آیین نامه کارشناسی ارشد)

- **حق مهمان شدن و انتقالی:** میهمانی و انتقال دانشجویان در دوره ههای کاردانی و کارشناسی انتقال دانشجویان مطابق آیین نامه میهمانی و انتقال انجام می گیرد. انتقال از یک مؤسسه به مؤسسه دیگر در دوره کارشناسی ارشد ممنوع است . همچنین انتقال از دوره شبانه به روزانه، نیمه حضوری و مجازی اعم از (روزانه و شبانه) و از دانشگاه های غیردولتی به دولتی ممنوع است. انتقال از یک شیوه به شیوه دیگر با رعایت سنوات دوره در اختیار مؤسسه است (ماده. ۲۶ م.ح.د)

ت: حق بازگشت به تحصیل:

- دانشجوی منصرف یا اخراجی از تحصیل می تواند در صورت تصفیه حساب کامل با مؤسسه، مجدداً در آزمون شرکت نماید. (بند ت ماده ۱۴ م.ح.د. دانشجویی)
- در صورت محکومیت قضایی در تمامی جرایم، که منتهی به بازداشت موقت یا حبس گردیده باشد، چنانچه حکم انضباطی محرومیت از تحصیل صادر نشود، مدت بازداشت یا حبس، جزء سنوات دانشجو محسوب نگردیده و پس از پایان مدت محکومیت، می تواند ادامه تحصیل نموده و دانشگاه باید به نحو مقتضی نسبت به ادامه تحصیل دانشجو مساعدت نماید. چنانچه مدت محکومیت از مدت مجاز مقطع تحصیلی بیشتر باشد، دانشگاه موظف است نحوه ادامه تحصیل را با موقعیت جدید آموزشی تطبیق دهد. (تبصره ۵ ماده ۴ شیوه نامه انضباطی)

۹- حق پژوهش

- **حق استفاده از مزایای آموزشی:** همه استادان و دانشجویان حق بهره مندی از مزایای آموزشی و پژوهشی از جمله ارتقا را دارند . اعطای تسهیلات و حمایت های علمی از جمله فرصت مطالعاتی، بورسیه و غیره صرفاً باید بر اساس توانمندی های علمی، شایستگی، فارغ از گرایش های جناحی و حزبی و مانند اینها باشد . (ماده ۱۰۵ م.ح.د. شهروندی)
- **حق برخورداری از حمایت پژوهشی :** تمام دانشجویان از حق برابر در بهره مندی از امکانات و تجهیزات آزمایشگاهی و کارگاهی برای انجام امور علمی و پایان نامه برخوردارند . همچنین همه دانشجویان پژوهشگر می توانند از خدمات مادی و معنوی مؤسسات و نهادهای مربوط، از جمله صندوق حمایت از پژوهشگران و فناوران کشور در چارچوب اساسنامه این صندوق ، استفاده کنند. (ماده ۲۲ م.ح.د)

- **حق شرکت در جشنواره های علمی و رقابت:** مهم ترین جشنواره های علمی کشور عبارت است از :جشنواره جوان خوارزمی (در حوزه علم و فناوری)، جشنواره فارابی (در حوزه علوم انسانی)،جایزه علمی فناوری پیامبر اعظم (ص)، جشنواره شیخ بهایی (در حوزه فناوری) و جشنواره ملی پژوهش. (آیین نامه جشنواره جوان خوارزمی (مصوب ۱۳۸۵)، آیین نامه جشنواره بین المللی فارابی (مصوب ۱۳۸۶) و اساسنامه جایزه علمی فناوری پیامبر اعظم (ص) (مصوب ۱۳۹۱) و (۱۳۸۵)
 - **حق مالکیت فکری:** دانشجو مالک فکری آثار علمی خود (مقاله، جزوه، یادداشت کلاسی، پایان نامه و ...) است (قانون حمایت از حقوق مؤلفان، مصنفان و هنرمندان ۱۳۴۸)
- نکته : چنانچه دانشجو در حین تدوین رساله اقدام تخلف علمی دستبرد ادبی جهت تقلب و نوشت برداری کند و این موضوع طبق شیوه نامه مصوب موسسه برای موسسه اثبات شود مطابق قوانین و آیین نامه ها و دستورالعمل های مصوب اقدام خواهد شد تبصره احضار و احراز تخلف می دانشجو پس از اتمام رساله منجر به ابطال مدرک تحصیلی وی خواهد شد. (آیین نامه آموزشی دوره دکتری تخصصی phd مصوبه جلسه ۸۷۱ مورخ ۱۱/۲۴/۱۳۹۴)

حقوق فرهنگی و اجتماعی

- **حق عضویت و فعالیت در نهادهای اجتماعی و فرهنگی:** دانشجویان حق دارند در نهادهای اجتماعی و فرهنگی دانشگاه عضو شوند و در آن ها فعالیت کنند. از جمله این نهادها «انجمن های علمی دانشجویی» و «کانون های فرهنگی و هنری دانشجویان» است.
- دانشجویان کلیه گرایش ها و مقاطع تحصیلی یک رشته دانشگاهی اعضای انجمن علمی متناظر با همان رشته به شمار می روند « و نیاز به ثبت نام ندارند. اما فعالیت در کانون ها نیازمند عضویت داوطلبانه دانشجویان در آن ها است.)
- آیین نامه انجمن های علمی دانشجویی مصوب ۱۳۸۷/۹/۱۸)
- **حق تأسیس نهادهای اجتماعی و فرهنگی:** دانشجویان حق دارند نهادهای اجتماعی متنوعی تأسیس کنند. این نهادها می توانند در زمینه های علمی و / یا مذهبی، ادبی، هنری، فرهنگی، اجتماعی و ... فعالیت کنند [۴] از جمله مهم ترین این نهادها که سازوکار تأسیس و فعالیت در آن ها مشخص است، می توان به «انجمن علمی دانشجویی» و «کانون فرهنگی و هنری» اشاره کرد. تشکیل «انجمن علمی بین رشته ای»، «شورای دبیران انجمن های علمی دانشجویی دانشکده و دانشگاه» و «اتحادیه انجمن های علمی دانشجویی» از جمله دیگر نهادهایی است که دانشجویان حق تأسیس آن ها را دارند. «مجمع های تخصصی کانون های فرهنگی، هنری، اجتماعی و دینی دانشجویان دانشگاه های کشور» نیز از جمله نهادهای دیگری است که دانشجویان حق دارند آن را تأسیس کنند. (آیین نامه های نهاد های دانشجویی مراجعه شود)
 - **حق فعالیت مطبوعاتی علمی، فرهنگی و اجتماعی:** همه دانشجویان حق دارند برای راه اندازی نشریه به طور مستقل به دبیرخانه نشریات دانشجویی دانشگاه مراجعه کنند و پس از اخذ مجوز، مطالب علمی، فرهنگی و اجتماعی خود را منتشر کنند. انجمن های علمی دانشجویی و کانون های فرهنگی نیز می توانند به عنوان شخصیت حقوقی، در حوزه فعالیت خود نشریه داشته باشند. (آیین نامه ناظر بر نشریات و دستورالعمل اجرایی نشریات)

- **حق برگزاری و شرکت در اردوهای دانشجویی:** برگزاری اردو و / یا شرکت در اردوهای برگزار شده توسط سایر نهادها، از حقوق دانشجویان است طبق ضوابط، برگزاری اردوهای فرهنگی و اردوهای علمی مستلزم اخذ مجوز از شورای فرهنگی و اجتماعی دانشگاه است. اما «سفر آموزشی و پژوهشی (مرتبط با واحد درسی) با حضور استاد و با مجوز گروه آموزشی دانشکده برگزار می شود (تبصره ۱ ماده ۲ دستورالعمل اردوها) همچنین سفرهای عمره دانشجویی (زیر نظر ستاد عمره دانشجویی وابسته به نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاهها)، اردوی راهیان نور (زیر نظر ستاد مرکزی راهیان نور) و اردوهای جهادی از جمله اردوهای متداول در دانشگاهها هستند. (ماده واحده مقررات سفرهای دانشجویی الحاقی به آیین نامه حفظ حدود و آداب اسلامی در دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی مصوب جلسه ۵۳۰ مورخ ۸۲/۹/۲۵) (اهداف و سیاستهای ناظر بر برگزاری اردوهای دانش آموزی و دانشجویی مصوب جلسه ۵۳۴ مورخ ۸۲/۱۲/۵، بند ۲ از ماده ۴).

- **حق نمایندگی و مشارکت در شوراهای دانشگاه:** شوراهای تخصصی، کمیته ها و هیأت های گوناگونی در دانشگاه وجود دارد که دانشجویان حق دارند در برخی از آنها نماینده داشته باشند. یکی از مهم ترین آنها شورای فرهنگی و اجتماعی دانشگاه است که طبق آیین نامه مدیریت دانشگاهها، نماینده بسیج دانشجویی دانشگاه و نماینده بزرگ ترین تشکل اسلامی دانشجویی دانشگاه در آن عضویت دارند. همچنین دانشجویان حق دارند در «کمیته ناظر بر نشریات دانشگاهی و شورای انضباطی نیز نماینده داشته باشند. (آیین نامه مدیریت دانشگاهها شماره ۴ از بند ب ماده ۱۲ ۱۳۸۶)» (آیین نامه نشریات و دستورالعمل اجرایی نشریات - شیوه نامه برگزاری انتخابات نمایندگان مدیران مسئول نشریات دانشگاهی در کمیته های ناظر بر نشریات دانشگاهها و شورای مرکزی ناظر بر نشریات دانشگاهی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری) (آیین نامه تاسیس و فعالیت های علمی انجمن ها و اتحادیه های علمی دانشجویی مصوب ۱۳۸۳.۵.۱۸)

- **حق شرکت در جشنواره ها و مسابقات فرهنگی و اجتماعی:** دانشجویان حق دارند در جشنواره ها و مسابقات متعدد فرهنگی که به صورت دوره ای در دانشگاه های کشور برگزار می شود، شرکت کنند. برخی از این جشنواره ها عبارت است از: جشنواره ها و مسابقات دانشجویی قرآن کریم، جشنواره ملی حرکت (ویژه انجمن های علمی دانشجویی کشور)، جشنواره نشریات دانشجویی (ویژه نشریات دانشجویی کشور)، جشنواره رویش (ویژه کانون های فرهنگی و هنری) و.. (آیین نامه جشنواره ملی حرکت (مصوب ۱۳۸۶) و دیگر آیین نامه های جشنواره ها)

تکالیف دانشجویی
الف-رسیدگی به جرائم عمومی دانشجویان
۱-هرگونه تهدید ، تطمیع ، توهین ، فحاشی ، هتاکی ، افترا در محیط دانشگاه به اعضای هیات علمی و کارمندان و مسئولان دانشگاه محکوم می شود.
۲-ضرب و جرح در محیط دانشگاه چه فردی یا جمعی می تواند مورد پیگیری قانونی قرار گیرد.
۳-جعل و تزویر در دانشگاه ممنوع است و هر یک از مصادیق آن به محکومیت قضایی در محاکم قضایی و نیز کمیته انضباطی دانشگاه می انجامد.
۱-۳-جعل اسناد دولتی خارج از دانشگاه دارای محیط قضایی و محکومیت از سوی کمیته انضباطی دانشگاه دارد.
۲-۳-جعل امضای اساتید یا مسئولان دانشگاه متخلف ، محکوم می شود.
۳-۳- ارائه اسناد جعلی به دانشگاه
۴-۳- جعل اسناد دانشگاه و استفاده از آن (اعم از اسناد مکتوب یا نرم افزاری
۳-۵. جعل عنوان
۴-سرقت
۴-۱- سرقت اموال غیر متعلق به دانشگاه
۴-۲- سرقت اموال دانشگاه
۴-۳- سرقت و یا خرید، فروش یا افشای سؤالات یا ورقه های امتحانی
۴-۴- سرقت و یا استفاده بدون اجازه اطلاعات و دادهها
۵- ارتشاء، کلاهبرداری، اختلاس، فعالیت در شرکتهای هرمی و امثال آن موجب محکومیت دانشجو می شود
۵-۱- اخذ یا دادن رشوه یا کلاهبرداری از شخصیتهای حقیقی یا حقوقی در خارج از دانشگاه
۵-۲- اخذ یا دادن رشوه از یا به یکی از دانشگاهیان
۵-۳- کلاهبرداری در دانشگاه
۶- نگهداری، حمل، خریدوفروش اسلحه یا تهدید با استفاده از سلاح
ب-رسیدگی به تخلفات آموزشی و اداری
۱-تقلب در امتحان یا تکالیف مربوط (پایان نامه و رساله...)
۲-فرستادن شخص دیگری به جای خود به امتحان یا شرکت به جای دیگری در امتحان

۳- ارتکاب هر فعلی از سوی اشخاص حقیقی که موجب اخلال یا وقفه یا مزاحمت در اجرای برنامه‌های دانشگاه یا خوابگاه شود.
۴- ایراد خسارت به اموال عمومی یا خصوصی و یا خیانت درامانت
ج- رسیدگی به تعرضات دینی تخلفات سیاسی و یا امنیتی
۱- دادن اطلاعات خلاف واقع یا کتمان واقعیات از روی عمد نسبت به خود یا گروه‌های محارب یا مفسد یا افراد وابسته به آنها
۲- عضویت در گروه‌های محارب یا مفسد یا ملحد یا هواداری و انجام دادن هر عملی به نفع آنها
۳- فعالیت و تبلیغ به نفع گروه‌ها و مکاتب الحادی یا غیرقانونی
۴- توهین به شعائر و مقدسات اسلامی یا ملی، ادیان رسمی کشور و یا ارتکاب اعمالی بهر ضد نظام جمهوری اسلامی (مانند تظاهر به روزه خواری، توهین به حجاب، فحاشی، شعارنویسی، پخش اعلامیه و نظایر آن)
ایجاد بلوا و آشوب در محیط دانشگاه
د- رسیدگی به تخلفات اخلاقی
۱- استعمال مواد اعتیادآور (مخدر، توهمز، روانگردان و ...) یا شرب خمر یا قمار یا مداخله در خریدوفروش و توزیع اینگونه موارد
۲- استفاده از فرآورده های نمایشی، گویشی یا نوشتاری غیرمجاز یا مداخله در خریدوفروش یا تکثیر و توزیع اینگونه محصولات
۳- عدم رعایت پوشش اسلامی و استفاده از پوشا غیر منطبق با شوون دانشگاه یا آرایش مبتذل
۴- استفاده از ابزار نمایشی، گویشی یا نوشتاری غیرمجاز یا مداخله در خریدوفروش یا تکثیر اینگونه ابزار
۵- عدم رعایت شوون دانشجویی
۶- داشتن رابطه نامشروع
۷- تشکیل یا شرکت در جلسات نامشروع
۸- انجام عمل منافی عفت (زنا، لواط و یا مساحقه)